

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΠΑΣΟΚ - Κίνημα Αλλαγής

Αθήνα, 30 Σεπτεμβρίου 2026

ΕΡΩΤΗΣΗ

ΠΡΟΣ: Την Υπουργό Πολιτισμού κα Λίνα Μενδώνη
Τον Υπουργό Εξωτερικών κ. Γιώργο Γεραπετρίτη

ΘΕΜΑ: Επιστροφή μόλις 48 κλαπέντων κειμηλίων από τη Βουλγαρία και ανάγκη δυναμικής διεκδίκησης επιστροφής των υπολοίπων

Κυρία και κύριε Υπουργέ,

Σε μια ημέρα με έντονη συναισθηματική φόρτιση, ανήμερα της θλιβερής επετείου της Σφαγής της Δράμας, με τις μαζικές εκτελέσεις πολιτών από τις βουλγαρικές δυνάμεις κατοχής στις 29 Σεπτεμβρίου 1941, το Υπουργείο Πολιτισμού ανακοίνωσε την υπογραφή Μνημονίου Κατανόησης μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας για την αμοιβαία «κατάθεση» κειμηλίων ιστορικής αξίας.

Σύμφωνα με την επίσημη ανακοίνωση, στην Ελλάδα επιστρέφουν 48 κειμήλια που προέρχονται από την Ιερά Μονή Παναγίας Εικοσιφοίνισσας, την Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου Σερρών και την Ιερά Μητρόπολη Σερρών και Νιγρίτης. Πρόκειται για κειμήλια τα οποία κλάπηκαν από την Ελλάδα, με το Υπουργείο να επιλέγει τη διατύπωση ότι «είχαν μεταφερθεί στη Σόφια, το 1917, κατά τη διάρκεια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου». Η επιλογή της συγκεκριμένης διατύπωσης δεν είναι αδιάφορη, όταν πρόκειται για κειμήλια των οποίων η επιστροφή αποτελεί αντικείμενο μακρόχρονης διεκδίκησης, και δημιουργεί πρόσθετα ερωτήματα ως προς τον τρόπο με τον οποίο η ελληνική Πολιτεία προτίθεται να συνεχίσει τη διεκδίκηση των υπολοίπων.

Παράλληλα, στο πλαίσιο της ίδιας συμφωνίας, η Ελλάδα παραδίδει στη Βουλγαρία τα λείψανα που βρέθηκαν το 1965 στη Βασιλική του Αγίου Αχιλλείου στις Πρέσπες από τον καθηγητή Νικόλαο Μουτσόπουλο και έχουν ταυτοποιηθεί ως ανήκοντα στον Τσάρο Σαμουήλ, μαζί με το λοιπό ανθρωπολογικό υλικό που βρέθηκε στις τέσσερις σαρκοφάγους εντός της Βασιλικής.

Η συμφωνία, ωστόσο, αφορά μόλις 48 κειμήλια, ενώ πολύ μεγαλύτερος αριθμός κειμηλίων, χειρογράφων και άλλων αντικειμένων που αφαιρέθηκαν παρανόμως το 1917 από τις Μονές της Ανατολικής Μακεδονίας και της Θράκης εξακολουθεί να βρίσκεται στη Βουλγαρία.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Ιεράς Μονής Παναγίας Εικοσιφοίνισσας, η οποία υπάγεται στην Ιερά Μητρόπολη Δράμας. Σύμφωνα με δημοσιευμένες καταγραφές, από τη Μονή αφαιρέθηκε μεγάλος αριθμός κειμηλίων, χειρογράφων και βιβλίων. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται αντικείμενα εξαιρετικής ιστορικής και θρησκευτικής αξίας, όπως το επίχρυσο Ευαγγέλιο του 1354, γνωστό ως «του Κατακουζηνού», η Εσθή της Παναγίας, η Κάρα του Αγίου Διονυσίου, Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως, το δεξί χέρι της Αγίας Μαρίας της Μαγδαληνής και τεμάχιο λειψάνου του Αποστόλου Ανδρέου. Στις σχετικές καταγραφές περιλαμβάνονται ακόμη παλαιοί χειρόγραφοι κώδικες και βιβλία, εικόνες, χρυσοκέντητα άμφια, εγκόλπια, επιστήθιοι σταυροί και πολύτιμα λειτουργικά σκεύη.

Το ίδιο το Υπουργείο αναφέρει ότι οι δύο πλευρές συμφώνησαν να συνεχίσουν τις διαπραγματεύσεις

για την ταυτοποίηση και την ένταξη σε επόμενη συμφωνία ιστορικών αντικειμένων «αμοιβαίου ενδιαφέροντος» που δεν περιλήφθηκαν στην παρούσα. Η γενική αυτή αναφορά, όμως, δεν δίνει απάντηση για την τύχη του μεγάλου αριθμού κειμηλίων και χειρογράφων που παραμένουν στη Βουλγαρία ούτε για τον τρόπο με τον οποίο η ελληνική Πολιτεία προτίθεται να συνεχίσει τη διεκδίκησή τους, καθώς και για το χρονοδιάγραμμα της επιστροφής τους.

Ερωτήματα προκύπτουν και ως προς την επιστημονική τεκμηρίωση της συμφωνίας. Πρόκειται για αντικείμενα ιδιαίτερης αρχαιολογικής, ιστορικής, θρησκευτικής και πολιτιστικής αξίας, χωρίς από όσα έχουν δημοσιοποιηθεί να προκύπτει εάν στις διαπραγματεύσεις συμμετείχαν αρχαιολόγοι ή άλλοι αρμόδιοι επιστήμονες από ελληνικής πλευράς.

Παράλληλα, η παράδοση των λειψάνων του Τσάρου Σαμουήλ έχει ιδιαίτερη ιστορική και συμβολική σημασία για τη βουλγαρική πλευρά. Για τον λόγο αυτό τίθεται το ζήτημα εάν, πριν από τη λήψη της σχετικής απόφασης, συνεκτιμήθηκαν οι ευρύτερες ιστορικές και συμβολικές προεκτάσεις της παράδοσής τους.

Δεδομένου ότι η συμφωνία αφορά μόλις 48 κειμήλια, ενώ σημαντικός αριθμός κειμηλίων και χειρογράφων ιδιαίτερης ιστορικής, θρησκευτικής και πολιτιστικής αξίας, τα οποία έχουν κλαπεί από την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, εξακολουθεί να βρίσκεται στη Βουλγαρία.

Ενόψει των ανωτέρω, ερωτώνται οι αρμόδιοι Υπουργοί:

1. Για ποιο λόγο ο αριθμός των κειμηλίων που επιστρέφονται περιορίζεται στα 48 και τι προβλέπεται για τη συνέχιση της διεκδίκησης των υπόλοιπων κειμηλίων και χειρογράφων που παραμένουν στη Βουλγαρία;
2. Ποιες άλλες νομικές, διπλωματικές ή θεσμικές δυνατότητες υπάρχουν για τη διεκδίκηση των κλαπέντων κειμηλίων και χειρογράφων; Έχουν εξεταστεί ή αξιοποιηθεί και, εφόσον όχι, για ποιους λόγους;
3. Συμμετείχαν από ελληνικής πλευράς επιστήμονες και αρχαιολόγοι στις διαπραγματεύσεις για την κατάρτιση της συμφωνίας και ζητήθηκε η γνώμη τους ως προς το περιεχόμενό της;
4. Συνεκτιμήθηκαν κατά τη λήψη της απόφασης για την παράδοση των λειψάνων του Τσάρου Σαμουήλ η ιδιαίτερη ιστορική και συμβολική σημασία που τους αποδίδεται στη Βουλγαρία και οι ευρύτερες προεκτάσεις που μπορεί να έχει η παράδοσή τους;
5. Για ποιο λόγο επιλέχθηκε η 29η Σεπτεμβρίου για την ανακοίνωση της συμφωνίας; Λήφθηκε υπόψη το ιδιαίτερα βαρύ ιστορικό και συμβολικό αποτύπωμα που έχει η συγκεκριμένη ημερομηνία για τους πολίτες της Δράμας;

Οι Ερωτώντες Βουλευτές

Νικολαΐδης Αναστάσιος

Γρηγοράκου Παναγιώτα (Νάγια)

Μάντζος Δημήτριος